

УДК 349:42:631.526.3(4)

Охорона прав на сорти рослин у Європейському Союзі: законодавчі аспекти

Н. Б. Якубенко

nataliya.yakubenko@gmail.com

М. В. Федяй, Н. Б. Линчак, С. М. Скоблікова

Український інститут експертизи сортів рослин

Мета. Огляд законодавства Європейського Союзу (ЄС) у сфері охорони прав на сорти рослин, у тому числі документів Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин (UPOV), які пов'язані з національним законодавством його держав-членів. **Результати.** На основі опрацьованих джерел автори наводять опис та короткий аналіз основного Регламенту Ради ЄС № 2100/94 від 27 липня 1994 р. щодо прав на сорти рослин у Спільноті та регламентів Європейської Комісії, прийнятих з метою його реалізації. Крім цього, розглянуто основи авторського права, особливості охорони прав на сорти рослин на території ЄС, в тому числі відповідно до Конвенції UPOV. **Висновки.** Набуття повноправного членства України в ЄС, з одного боку, потребує адаптації до норм європейського права, з іншого – вдосконалення діючої системи охорони прав на сорти рослин з урахуванням національних інтересів України.

Ключові слова: законодавство, сорти рослин, право селекціонера, Регламент, Бюро охорони сортів рослин Спільноти (CPVO), Конвенція UPOV.

Вступ. Україна є геополітичною частиною Європи, яка задекларувала своє прагнення до євроінтеграції спочатку Угодою про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їхніми державами-членами від 14 червня 1994 р. [1], а також Концепцією адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [2].

Цією Концепцією було визначено пріоритетні сфери законодавства, від уніфікації яких залежить зміцнення економічних зв'язків України та держав-членів ЄС і які регулюють відносини, пов'язані, зокрема, із захистом прав інтелектуальної власності. Підписана у 2014 р. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої (далі – Угода про асоціацію з ЄС) [3], визначила не просто прагнення, а й пріоритети в співробітництві між Україною та ЄС. Нині Угода про асоціацію з ЄС є правовою основою відносин між Україною та ЄС.

Стаття 228 Розділу 4 Угоди про асоціацію з ЄС констатує: «Сторони співпрацюють з метою сприяння і посилення охорони прав на сорти рослин відповідно до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин

1961 р., переглянутої в м. Женева 10 листопада 1972 р., 23 жовтня 1978 р. та 19 березня 1991 р. (далі – Конвенція UPOV), зокрема необов'язкові виключення з прав селекціонерів, як це згадується у статті 15(2) згаданої Конвенції» [4].

Слід зазначити, що Україна першою з країн пострадянського простору стала державою-членом Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин (далі – UPOV) у 1995 р., приєднавшись до Акта 1978 р. Конвенції UPOV [5]. Незважаючи на те, що ЄС у 2015 р. відзначив 20-річчя свого створення, він приєднався до UPOV лише в 2005 р., проте відразу до Акта 1991 р. Конвенції UPOV, який є останнім [6]. Україна приєдналася до Акта 1991 р. Конвенції UPOV у 2007 р. [7]. Рекомендації щодо процедури приєднання до Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин наведено в Документі UPOV «Керівні вказівки для членів UPOV щодо ратифікації Акта 1991 р. Конвенції UPOV або приєднання до неї» [8].

Станом на 1 квітня 2015 р. UPOV налічує в своєму складі 70 держав та ЄС. Хронологію приєднання країн ЄС до UPOV наведено в таблиці 1 [9]. Держави-члени ЄС,

Таблиця 1

Держави Європейського Союзу, які є державами-членами Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин

Держава	Дата приєднання до UPOV	Останній Акт Конвенції UPOV, щодо якого держава є стороною, та дата, на яку Держава стала стороною цього Акта	
Австрія	14 липня 1994 р.	1991 Акт	1 липня 2004 р.
Бельгія	5 грудня 1976 р.	1961/1972 Акт	5 грудня 1976 р.
Болгарія	24 квітня 1998 р.	1991 Акт	24 квітня 1998 р.
Великобританія	10 серпня 1968 р.	1991 Акт	3 січня 1999 р.
Данія	6 жовтня 1968 р.	1991 Акт	24 квітня 1998 р.
Естонія	24 вересня 2000 р.	1991 Акт	24 вересня 2000 р.
Ірландія	8 листопада 1981 р.	1991 Акт	8 січня 2012 р.
Іспанія	18 травня 1980 р.	1991 Акт	18 липня 2007 р.
Італія	1 липня 1977 р.	1978 Акт	28 травня 1986 р.
Латвія	30 серпня 2002 р.	1991 Акт	30 серпня 2002 р.
Литва	10 грудня 2003 р.	1991 Акт	10 грудня 2003 р.
Нідерланди	10 серпня 1968 р.	1991 Акт	24 квітня 1998 р.
Німеччина	10 серпня 1968 р.	1991 Акт	25 липня 1998 р.
Польща	11 листопада 1989 р.	1991 Акт	15 серпня 2003 р.
Португалія	14 жовтня 1995 р.	1978 Акт	14 жовтня 1995 р.
Румунія	16 березня 2001 р.	1991 Акт	16 березня 2001 р.
Словаччина	1 січня 1993 р.	1991 Акт	12 червня 2009 р.
Словенія	29 липня 1999 р.	1991 Акт	29 липня 1999 р.
Угорщина	16 квітня 1983 р.	1991 Акт	1 січня 2003 р.
Фінляндія	16 квітня 1993 р.	1991 Акт	20 липня 2001 р.
Франція	3 жовтня 1971 р.	1991 Акт	27 травня 2012 р.
Хорватія	1 вересня 2001 р.	1991 Акт	1 вересня 2001 р.
Чехія	1 січня 1993 р.	1991 Акт	24 листопада 2002 р.
Швеція	17 грудня 1971 р.	1991 Акт	24 квітня 1998 р.

які не приєдналися до Конвенції UPOV: Греція, Кіпр, Люксембург та Мальта.

Метою статті є огляд законодавства Європейського Союзу в сфері охорони прав на сорти рослин, у тому числі документів Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин, які пов'язані з національним законодавством держав-членів UPOV.

Виклад основного матеріалу. Охорона прав на сорти рослин спрямована на стимулювання селекційної діяльності в рослинництві, що сприятиме створенню нових сортів рослин з вищою врожайністю та якістю продукції порівняно з наявними сортами.

У ринкових умовах селекцію здійснюють переважно приватні установи – суб'єкти економічної діяльності. Селекціонери зацікавлені в отриманні адекватної матеріальної винагороди за витрачені на створення сорту ресурси, суспільство – у зростанні кількості й підвищенні якості продукції сільського господарства, в тому числі за рахунок впровадження нових сортів. Отже, суспільство має стимулювати селекцію в сільському господарстві.

Основним стимулом для ведення селекції є охорона селекційних досягнень та отримання роялті. Така охорона передбачає обмеження доступу до матеріалу сорту для

третіх сторін [10]. Володілець права майнової власності на сорт рослин продає право доступу до матеріалу сорту, окупаючи витрати на його створення.

Селекційні досягнення охороняють у рамках спеціального й загального права інтелектуальної власності. Так, у США право на сорт можна отримати в рамках системи, побудованої на принципах UPOV. Паралельно є можливість отримати патент на сорт рослин як на корисну модель у рамках загального патентного законодавства США. Більше того, в США створено спеціальну систему охорони прав на сорти рослин у рамках патентного законодавства для рослин, що розмножуються вегетативно. Це третій різновид охорони. Голландські дослідники інтелектуальної власності на сорти рослин називають таку патентну охорону спеціальною – *sui generis* [10].

У разі отримання патенту на рослину як на корисну модель селекціонер звертається до загального патентного відомства країни [11]. Забезпечуючи таким чином охорону на створений сорт рослин, він проходить процедуру, передбачену для винахідників у будь-якій іншій сфері.

В Європі, в тому числі в Україні, застосовують переважно спеціальну систему охоро-

ни прав на сорти рослин. За такої системи селекціонер [4] отримує право на охорону сорту в спеціалізованій установі (компетентному органі). При цьому критерії охороноздатності сорту, обсяг прав та процедура отримання охорони в цілому відповідають принципам Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин.

Європейське законодавство виключає можливість охорони сортів рослин у рамках загального патентного законодавства [10].

Основною відмінністю охорони інтелектуальної власності на принципах UPOV і загального патентного законодавства є відсутність вимог до прогресивно-винахідницького або неочевидного характеру корисної моделі (*inventive step, non-obviousness*) [12] у першому випадку. Для отримання права на сорт достатньо, щоб сорт був відмінний, однорідний і стабільний, а також відповідав критеріям новизни. Вимоги до його ефективності не висувуються.

Крім того, система UPOV передбачає обмеження права селекціонера (винахідника), яке значно перевищує аналогічні обмеження в разі отримання охорони на корисну модель.

Систему охорони прав на сорти рослин UPOV органічно доповнює система реєстрації сортів, придатних до поширення, або система оцінки господарської придатності сорту. Це означає, що кожна країна має можливість регулювати комерційний обіг сортів національним законодавством, виходячи з інтересів держави. Таку систему можна розглядати як компенсацію відсутності вимог до прогресивно-винахідницького характеру сорту в системі охорони прав селекціонера на принципах UPOV. Дійсно, «принцип неочевидності потребує, щоб винахід достатньою мірою випереджав поточний рівень науково-технічної революції». Оцінка господарської придатності сорту дає можливість встановити порівняльну ефективність сорту, а також його відповідність рівню розвитку землеробства.

В Україні передбачено три види прав інтелектуальної власності на сорти рослин: «особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин; майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин; майнове право інтелектуальної власності на поширення сорту рослин» [4].

«Автору сорту (селекціонеру) належать права авторства, які є особистими немайновими правами і охороняються безстроково» [4].

Особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин не передбачені ні Конвенцією UPOV, ні законодавством ЄС. Таким чином, відповідне право за межами України отримати практично неможливо.

Розглянувши, таким чином, основи інтелектуальної власності на сорти рослин в цілому, можна перейти безпосередньо до питання охорони прав на сорти рослин в Європейському Союзу.

Законодавство Європейського Союзу в сфері охорони прав на сорти рослин містить основний документ – Регламент Ради (ЄС) № 2100/94 від 27 липня 1994 р. «Про права на сорти рослин у Спільноті» та регламенти Європейської Комісії, прийняті з метою реалізації цього регламенту.

У Преамбулі Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 від 27 липня 1994 р. «Про права на сорти рослин у Спільноті» визначено компетентний орган у сфері охорони прав на сорти рослин Спільноти – Бюро сортів рослин Спільноти (CPVO) [13]. Цим документом встановлено систему охорони прав на сорти рослин в ЄС та визначено засади її роботи. Особливу увагу приділено явищу паралельного існування національних систем охорони прав на сорти рослин і загальної системи охорони прав на сорти всієї Спільноти (Стаття 3 «Національні права власності на сорти рослин», Стаття 22 «Порівняння з національними законами»). Недвозначно встановлено, що «Цей Регламент, без порушення права держав-членів надавати національні права власності на сорти рослин, зумовлює положення частини 1 Статті 92» (Стаття 3. «Національні права власності на сорти рослин»). Згадана Стаття 92, по суті, стверджує пріоритет права на сорт, надано-го на рівні всієї Спільноти, над національним правом, тобто право на сорт на національному рівні може існувати. За визначенням, воно є чинним лише на території держави-члена Спільноти, яка її видала.

Однак таке право на сорт не можна отримати на території будь-якої держави-члена ЄС, який вже охороняється в ЄС. Якщо сорт охороняється на національному рівні в будь-якій державі-члені Спільноти, охорона припиняється в разі набуття права на сорт на рівні Спільноти. Заявнику необхідно визначити країну ЄС, до якої подавати заявку, виходячи з бізнес інтересів, враховуючи природно-кліматичні умови та культурні особливості держави. Така стратегія дасть можливість вивчити сорт в умовах цієї країни, виконати необхідні національні вимоги щодо обігу сорту. Заявка на сорт

рослин може бути заповнена будь-якою особою або фірмою в межах ЄС, інші суб'єкти можуть розмістити заявку за допомогою представника ЄС. Подають заявку до компетентного органу відповідної держави.

Це є важливим зауваженням з огляду на стратегічну перспективу членства України в ЄС, оскільки, в разі приєднання України до ЄС, уповноважений орган України з реєстрації прав на сорти рослин може стикнутися зі зменшенням заявок та анулюванням патентів на охорону сортів рослин на національному рівні.

Цей Регламент фактично відображає положення Конвенції UPOV, але як елемент законодавства він має інший рівень застосування. Багато формулювань дублюються, зокрема визначення термінів: сорт рослин, критерії охороноздатності тощо (Стаття 6) [4]. В Україні основним законом у сфері охорони прав на сорт рослин є Закон України «Про охорону прав на сорти рослин», яким також визначено тлумачення основних відповідних термінів цієї сфери. Найважливішим є те, що саме цей Закон України не повинен суперечити Конвенції UPOV, тому що є передумовою її членства в UPOV [14].

На відміну від Закону України «Про охорону прав на сорти рослин», Регламент Ради (ЄС) № 2100/94 від 27 липня 1994 р. містить додаткові норми стосовно цивільних позовів, порушень і судочинства. Таким чином, українське законодавство може бути вдосконаленим і більш адаптованим до вимог ЄС, особливо завдяки введенню системи процесуальних норм відносно порушення прав селекціонерів [15].

Різниця між Актами Конвенції UPOV 1978 та 1991 рр. полягає в кількості видів і родів, які держава-член UPOV зобов'язана охороняти. Відповідно до Статті 3 Акта 1991 р. Конвенції UPOV держави-члени UPOV охороняють усі роди та види сортів рослин [4].

За інформацією офіційного веб-сайту CPVO (Бюро сортів рослин Спільноти), норми зазначеного вище базового Регламенту Ради Спільноти втілюються через чотири підзаконні акти (англ. «implementing rules» – «порядок реалізації» основного Регламенту) [16].

Чотири підзаконні акти («порядок реалізації»), а також базовий Регламент, впровадження якого вони забезпечують, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Законодавство щодо CPVO та системи охорони прав на сорти рослин Спільноти [16]

Назва документа ЄС англійською мовою	Переклад назви документа ЄС українською мовою
COUNCIL REGULATION (EC) No 2100/94 of 27 July 1994 on Community plant variety rights	Регламент Ради (ЄС) № 2100/94 від 27 липня 1994 р. щодо прав на сорти рослин Спільноти
COMMISSION REGULATION (EC) No 874/2009 of 17 September 2009 establishing implementing rules for the application of Council Regulation (EC) No 2100/94 as regards proceedings before the Community Plant Variety Office (recast)	Регламент Комісії (ЄС) № 874/2009 від 17 вересня 2009 р., що встановлює норми застосування Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 під час регулювання правовідносин з Бюро охорони сортів рослин Спільноти (оновлена редакція)
COMMISSION REGULATION (EC) No 1238/95 of 31 May 1995 establishing implementing rules for the application of Council Regulation (EC) No 2100/94 as regards the fees payable to the Community Plant Variety Office	Регламент Комісії (ЄС) № 1238/95 від 31 травня 1995 р., що встановлює порядок реалізації Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 щодо зборів до сплати в Бюро сортів рослин Спільноти
COMMISSION REGULATION (EC) No 1768/95 of 24 July 1995 implementing rules on the agricultural exemption provided for in Article 14 (3) of Council Regulation (EC) No 2100/94 on Community plant variety rights	Регламент Комісії (ЄС) № 1768/95 від 24 липня 1995р., що встановлює норми сільськогосподарських пільг, передбачених статтею 14(3) Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 щодо прав на сорти рослин у Спільноті

Регламент Комісії (ЄС) № 874/2009 від 17 вересня 2009 р., що встановлює норми застосування Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 під час регулювання правовідносин з Бюро охорони сортів Спільноти (оновлена редакція), визначає порядок роботи CPVO [17]. При цьому функціонування Бюро розглядається крізь призму правовідносин з основними учасниками ринку сортів рослин. Зокрема, в цьому Регламенті визначено основні сторони правовідносин з Бюро – заявники; сторони, незгодні із заяв-

кою тощо (див. Стаття 1 Глави 1 згаданого Регламенту). Встановлено порядок подання заявки на охорону сорту рослин, порядок її розгляду, надання права селекціонера на сорт рослин, тобто всі основні аспекти статутної діяльності Бюро. Регламент Комісії (ЄС) № 1238/95 від 31 травня 1995 р., що встановлює порядок реалізації Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 щодо зборів до сплати в Бюро сортів рослин Спільноти, встановлює спосіб (кредитна картка, банківський переказ тощо) та валюту оплати (євро), види збо-

рів (за подання заявки, технічну експертизу, підтримання сорту в Переліку тощо) [18].

Збір CPVO за подання заявки на сорт рослин становить 650 євро, за один рік польового дослідження (ВОС-тест) – від 1200 до 2500 євро залежно від виду або групи, до якої належить сорт-кандидат, за використання звітів (з експертизи на ВОС держав-членів UPOV) [16]. Слід зазначити, що звіти з експертизи на ВОС компетентні (експертні) органи держав-членів UPOV формують на основі власної польової експертизи, при цьому застосовується Шаблон звіту з експертизи на ВОС, який рекомендує UPOV [19]. Після проведення необхідних процедур та сплати відповідних зборів сорт забезпечується охороною, іншими словами, заявник отримує право селекціонера на сорт рослин (PBR). Право інтелектуальної власності на сорт рослин у Співтоваристві, що належить кільком особам спільно, здійснюється за допомогою договору між ними. У разі відсутності такого договору право інтелектуальної власності на сорт рослин, що належить кільком особам, здійснюється ними спільно [20].

Поняття (термін) «право селекціонера на сорт рослин» є першорядним у законодавстві ЄС у сфері охорони прав на сорти рослин.

Крім того, є розбіжності в тлумаченні термінів. Так, у деяких державах (Сполучені Штати Америки, Японія, Австралія) видають документ на охорону корисної моделі (патент). В Україні майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин належать власникові патенту якщо інше не встановлено договором чи законом [21].

Регламент Комісії (ЄС) № 1768/95 від 24 липня 1995 р., що встановлює норми сільськогосподарських пільг, передбачених статтею 14 (3) Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 щодо прав на сорти рослин у Спільноті, визначає порядок застосування норм про послаблення дії прав селекціонера в деяких випадках і для зазначених у Статті 14 (1) базового Регламенту. У Регламенті Комісії (ЄС) № 1768/95 визначено повноваження й зобов'язання як володільця права на сорт, так і фермера, що вирощує цей сорт, які обумовлені Статтею 14 базового Регламенту. Стаття 14 передбачає можливість використання насіння окремих стратегічно важливих культур фермером для вирощування на власній земельній ділянці (англ. own holding) без виплати або з обмеженням виплати винагороди володільцю прав на сорт рослин [22].

Охорона прав селекціонера на сорт рослин є однією з ланок системи створення сортів, а ефективне використання сорту залежить від ефективного функціонування та взаємодії всіх ланок цієї системи. Керівні вказівки щодо Статті 63 Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 та керівні вказівки Адміністративної Ради щодо назв сортів, затверджені 21 березня 2007 р., визначають порядок присвоєння назв сортам рослин під час реєстрації в системі охорони прав на сорти рослин Спільноти [23, 24]. Цей документ розроблено з урахуванням інформаційного документа UPOV «Пояснювальні коментарі щодо назви сортів відповідно до Конвенції UPOV» [25].

Висновки. Оскільки основою розвитку рослинництва будь-якої аграрної країни є формування сортових ресурсів, а сортові ресурси України – це сукупність сортів культурних видів рослин, що занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні, й становлять основу технології виробництва та переробки рослинної продукції, здатні забезпечити харчову й сировинну безпеку країни, то нормативно-правове регулювання реєстрації та обігу сортів рослин є, безумовно, важливим.

Незважаючи на те, що законодавство України у сфері охорони прав на сорти рослин було розроблено відповідно до міжнародної практики (Конвенції UPOV), воно потребує вдосконалення. Перспективи повноправного членства України в Європейському Союзі полягають не лише в адаптації національного законодавства до законодавства ЄС. Основною метою є створення досконалої системи охорони прав на сорти рослин на національному рівні, незалежного компетентного органу у сфері охорони прав на сорти рослин та ефективного експертного органу з експертизи сортів рослин європейського зразка. Таким чином, удосконалення системи охорони прав на сорти рослин шляхом адаптації до норм європейського права є передумовою такого повноправного членства.

Використана література

1. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/998_012.
2. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Електронний ресурс]: постановою Кабінету Міністрів України [прийнято Кабінетом Міністрів 16 серпня 1999 р. № 1496]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-%D0%BF>.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ре-

- сурс]. – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).
4. International Convention for the Protection of New Varieties of Plants of December 2, 1961, as Revised at Geneva on November 10, 1972, on October 23, 1978, and on March 19, 1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.upov.int/en/publications/conventions/1991/act1991.htm>.
 5. Про приєднання України до Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин [Електронний ресурс]: закон України [прийнято Верховною Радою 2 червня 1995 року № 209/95-ВР]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/209/95-%D0%B2%D1%80>.
 6. UPOV Notification No. 96 International Convention for the Protection of New Varieties of Plants Accession by the European Community. Notification dated June 29, 2005 1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.upov.int/upovlex/en/text_notification.jsp?id=96.
 7. Про приєднання України до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин [Електронний ресурс]: закон України [прийнято Верховною Радою 2 серпня 2006 року N 60-V]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/60-16>.
 8. Document UPOV/INF/14/1 «Guidance for members of UPOV on how to ratify, or accede to, the 1991 Act of the UPOV convention» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.upov.int/edocs/infdocs/en/upov_inf_14_1.pdf.
 9. Офіційний веб-сайт UPOV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.upov.int
 10. Van Wijk A. J. P. Framework for the Introduction of Plant Breeder's Rights: Guidance for practical implementation / A. J. P. van Wijk, N. P. Louwaars. – Meppel: Ten Brink, 2014. – P. 15–17.
 11. Janis M. D. U.S. Plant Variety Protection: Sound and Fury...? / M. D. Janis, J. P. Kesan // Faculty Publications. – 2002. – Paper 430. – P. 728 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.law.indiana.edu/facpub/430>.
 12. Intellectual Property and Human Development: Current Trends and Future Scenarios. Ed. by Tzen Wong, Graham Dutfield. – Cambridge University Press, 2010. – 448 p.
 13. Council Regulation (EC) No 2100/94 of 27 July 1994 on Community plant variety rights (OJ L 227 of 01.09.94, P. 1) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cpvo.europa.eu/documents/lex/394R2100/EN394R2100.pdf>
 14. Про охорону прав на сорти рослин [Електронний ресурс]: закон України [прийнято Верховною Радою 21 квітня 1993 р.]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.
 15. Жмурко О. В. Актуальні питання адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу у сфері захисту прав на сорти рослин / О. В. Жмурко, Є. В. Тисячний, Н. Б. Якубенко // Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин. – 2005. – № 2. – С. 147–155.
 16. Офіційний веб-сайт CPVO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cpvo.europa.eu>.
 17. Commission Regulation (EC) No 874/2009 of 17 September 2009 establishing implementing rules for the application of Council Regulation (EC) No 2100/94 as regards proceedings before the Community Plant Variety Office (recast) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cpvo.europa.eu/documents/lex/2009R874/EN2009R874.pdf>.
 18. Commission Regulation (EC) No 1238/95 of 31 May 1995 establishing implementing rules for the application of Council Regulation (EC) No 2100/94 as regards the fees payable to the Community Plant Variety Office (OJ L 121 of 01.06.1995, P. 31) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.upov.org/export/sites/upov/en/publications/nplaws/europeanUnion/CE1238-95.pdf>.
 19. Document UPOV TGP/5 «Experience and Cooperation in DUS Testing» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.upov.int/edocs/tgpdocs/en/tgp5_section_0_intro.pdf.
 20. Мала енциклопедія з експертизи сортів рослин і охорони прав селекціонера / уклад. А. В. Андрющенко, К. М. Кривицький, Н. В. Лещук [та ін.]. – К.: Фенікс, 2011. – С. 43.
 21. Управління інтелектуальною власністю: монографія / П. М. Цибульов, В. П. Чеботарьов, В. Г. Зінов, Ю. Суїні; за ред. П. М. Цибульова. – К.: К.І.С., 2005. – С. 31.
 22. Commission Regulation (EC) No 1768/95 of 24 July 1995 implementing rules on the agricultural exemption provided for in Article 14 (3) of Council Regulation (EC) No 2100/94 on Community plant variety rights (OJ L 173 of 25.07.95, P. 14) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/eu/eu109en.pdf>
 23. Guidelines on Article 63 of Council Regulation (EC) 2100/94 of 27 July 1994 on Community plant variety rights (official name) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cpvo.europa.eu/documents/lex/guidelines/VD_Guidelines_EN.pdf.
 24. Guidelines of the Administrative Council on variety denominations adopted on 21.03.2007 and explanatory note [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cpvo.europa.eu/documents/lex/guidelines/VD_Guidelines_EN.pdf.
 25. Document UPOV/INF/12/4 Explanatory Notes on Variety Denominations under the UPOV Convention [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.upov.int/edocs/infdocs/en/upov_inf_12_4.pdf.

УДК 349:42:631.526.3(4)

Н. Б. Якубенко, М. В. Федяй, Н. Б. Линчак, С. Н. Скобликова. Охрана прав на сорта растений в Европейском Союзе: законодательные аспекты // Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин. – 2015. – № 1–2 (26–27). – С. 94–100.

Цель. Обзор законодательства Европейского Союза (ЕС) в сфере охраны прав на сорта растений, в том числе документов Международного союза по охране новых сортов растений (UPOV), которые связаны с национальным законодательством его стран-членов. **Результаты.** На основании проработанных источников авторы приводят описание и короткий анализ основного Регламента Совета ЕС № 2100/94 от 27 июля 1994 года про права на сорта растений Сообщества и регламентов Европейской Комиссии, принятых с целью его реализации. Рассмотрены также основы

авторского права, особенности охраны прав на сорта растений на территории ЕС, в том числе в соответствии с Конвенцией UPOV. **Выводы.** Получение полноправного членства Украины в ЕС, с одной стороны, требует адаптации к нормам европейского права, с другой – усовершенствования действующей системы охраны прав на сорта растений с учетом национальных интересов Украины.

Ключевые слова: законодательство, сорта растений, право селекционера, Регламент, Бюро сортов растений Сообщества (CPVO), Конвенция UPOV.

UDC 349:42:631.526.3(4)

N. B. Yakubenko, M. V. Fediai, N. B. Lynchak, S. M. Skoblikova. Plant varieties protection in the European Union: legal aspects // Sortovyvchennia ta okhorona prav na sorty roslyn (Plant Varieties Studying and Protection). – 2015. – № 1–2 (26–27). – P. 94–100.

Purpose. Reviewing the EU legislation on plant varieties protection including documents of the International Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV) that related to the national laws of its member states.

Results. Based on the sources processed, the authors give a brief analysis of the basic EU Council Regulation № 2100/94 of 27 July 1994 on Community plant variety rights and regulations of the European Commission adopted to implement it. Basic copyright concepts, features of plant varieties protection in the EU, including those under

the UPOV Convention, are also considered. **Conclusions.** For Ukraine, obtaining full membership in the EU, on the one hand, requires harmonization of its laws with the relevant EU legislation, on the other – improvement of the present system of plant varieties protection taking into account national interests of Ukraine.

Keywords: legislation, plant varieties, breeder's right, Regulation, the Community Plant Variety Office (CPVO), UPOV Convention.

Надійшла 8.06.15